AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI

TƏHSİL NAZİRLİYİ

Bakı İdarəetmə və Texnologiya Kolleci

Azərbaycan dili və nitq mədəniyyəti fənninin iş planı

(SİLLABUS)

Müəllim: **Ələsgərova Nəzifə Mansur qızı**

Qrup:T.166

Bakı – 2020

“Azərbaycan dili və nitq mədəniyyəti”

fənninin

PROQRAMI

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi Bakı İdarəetmə və Texnologiya Kollecinin Metodiki şurasının 20 may 2019-cu il tarixli iclasının qərarı ilə təsdiq edilmişdir.
(Protokol № 4)

1.Müəllim haqqında məlumat

Soyadı: Ələsgərova

Adı: Nəzifə

Atasının adı: Mansur

Təhsili: ali

Vəzifəsi: müəllim

Dərəcəsi:

Tel(mob): 051 837 00 53

Gün ərzində kollecdə olduğu vaxt: 08^{30} – 16^{00}

Xarici dil:

2.Fənn haqqında məlumat

Fənnin kodu: HF – BO3

Fənnin növü: Humanitar

Fənnin tədris ili: 2020/2021 (I semestr)

Auditoriya: №

Fənnin krediti: 6

Fənnin tədris yükü (saat): 90

Fənnin prerekviziti: **Fənn proqramı,mövzu-təqvim planı**

Fənnin tədris forması: distant məşğələ

3.Fənnin əsas məqsədi

Nitq mədəniyyəti Azərbaycan dilinin qayda-qanunlarını, incəliklərini, özünəməxsus xüsusiyyətlərini öyrənmək üçün zəmin yaradır. Belə ki, dilçiliyin praktik sahəsi olan "Azərbaycan dili və nitq mədəniyyəti" danışıq və yazı zamanı orfoepik və orfoqrafik qaydalara, qrammatik qayda-qanunlara, üslub normalarına əməl etmək, zəngin söz ehtiyatına malik olmaq, nitqin etik normalarını gözləməkdir.

"Azərbaycan dili və nitq mədəniyyəti" fənninin tədrisi istər yazılı, istərsə də şifahi nitqin inkişafında tələbələr üçün yollar, perspektivlər açır.

Bu fənnin tədrisinin əsas məqsədi tələbələrin nitqini inkişaf etdirməkdən ibarətdir. Düzgün tədris prosesi tələbələrə yalnız düzgün danışmaq bacarığı deyil, həm də düzgün yazmaq vərdişləri aşılayır, məlumatları rəvan bir dildə çatdırmaq bacarığına yiyələnməyə imkan verir.

4. Fənnin tədrisi nəticəsində əldə olunan kompetensiyalar

İnsan mədəniyyətinin ayrılmaz hissəsi olan nitq mədəniyyəti dil normalarının məcmusu kimi təzahür tapır. Hər bir insan elə danışmalı, nitqini elə qurmalıdır ki, dinləyicilər onu nəinki başa düşməli, həm də onun danışığına həvəslə qulaq asmalı, ondan həzz almalıdırlar.

Yüksək nitq mədəniyyətinə yiyələnmək üçün dilin lüğət tərkibinə dərindən bələdlik, onun fonetik, leksik-semantik, frazeoloji və qrammatik normalarına yiyələnmək, dil qanunlarını nitqdə düzgün tətbiq edə bilmək zəruridir.

Yeni insanın tərbiyəsi üçün ədəbi dilin, dil mədəniyyətinin, bir sözlə, nitq mədəniyyətinin inkişaf etdirilməsinin böyük əhəmiyyəti var.

5. Fənnin xarakteristikası

Fənnin öyrənilməsinin təqvim planı

Sıra №si	Bölmə. Dərsin mövzusu	Saat	Dərsin növü
1	Dilin mahiyyəti: dilin ictimailiyi, dilin funksiyaları.	2	Dərs-məşğələ
2	Azərbaycan dili haqqında məlumat	2	Dərs-məşğələ

3	Azərbaycan əlifbasının tarixi inkişaf yolu. Yazı	2	Dərs-məşğələ
4	Azərbaycan dili və nitq mədəniyyəti fənninin məqsəd və vəzifələri.Nitq mədəniyyətinin müxtəlif elmlərlə əlaqəsi	2	Dərs-məşğələ
5	Ritorika.Ritorikanın tarixi	2	Dərs-məşğələ
6	Azərbaycan ritorları.Azərbaycan dili və nitq mədəniyyətinin inkişafında Heydər Əliyevin rolu	2	Dərs-məşğələ
7	Şifahi nitq vərdişlərinin möhkəmləndirilməsi	2	Dərs-məşğələ
8	Nitqin formaları: şifahi və yazılı	2	Dərs-məşğələ
9	Yazılı nitq və durğu işarələri	2	Dərs-məşğələ
10	Yazı vərdişlərində durğu işarələrinin rolu	2	Dərs-məşğələ
11	Monoloji və dialoji nitqin əsas xüsusiyyətləri		Dərs-məşğələ
12	Nitqin keyfiyyətləri. Natiqlik sənətinin sahələri.	2	Dərs-məşğələ
13	Şifahi nitqdə nitq etiketlərindən məqsədyönlü istifadə. Milli-mənəvi dəyərlər	2	Dərs-məşğələ
14	"Kitabi-Dədə Qorqud" dastanında milli-mənəvi dəyərlərimizi əks etdirən nümunələr	2	Dərs-məşğələ
15	Fonetika. Fonetik qanunlar və hadisələr	2	Dərs-məşğələ
16	Ədəbi dilin normaları.Fonetik norma	2	Dərs-məşğələ
17	Leksik norma və nitq mədəniyyəti	2	Dərs-məşğələ
18	Qrammatik normaların mədəni nitqdə rolu	2	Dərs-məşğələ

19	Esse	2	Dərs-məşğələ
20	Sözün mahiyyəti, məna və keyfiyyətləri. Şair və mütəfəkkirlərin söz və kəlam-dil haqqında mülahizələri	2	Dərs-məşğələ
21	Leksikologiya	2	Dərs-məşğələ
22	Leksikoqrafiya.	2	Dərs-məşğələ
23	Frazeologiya	2	Dərs-məşğələ
24	Əsl Azərbaycan sözləri və alınma sözlər	2	Dərs-məşğələ
25	Ümumişlək və ümumişlək olmayan sözlər.	2	Dərs-məşğələ
26	Şifahi nitq vərdişlərinin möhkəmləndirilməsi	2	Dərs-məşğələ
27	Morfologiya qrammatikanın bir hissəsi kimi.Əsas nitq hissələri	2	Dərs-məşğələ
28	Köməkçi nitq hissələri	2	Dərs-məşğələ
29	Bədii nümunələr üzərində iş	2	Dərs-məşğələ
30	Sintaksis. Söz birləşmələri.	2	Dərs-məşğələ
31	Cümlə.Cümlənin məqsəd və intonasiyaya görə növləri	2	Dərs-məşğələ
32	Qrammatik cəhətdən cümlə üzvləri ilə bağlı olmayan sözlər.	2	Dərs-məşğələ
33	Üslub və üslubiyyat anlayışı Azərbaycan dilinin funksional üslubları	2	Dərs-məşğələ
34	Bədii üslub	2	Dərs-məşğələ
35	Bədii ədəbiyyat nümunələrindən parçalar	2	Dərs-məşğələ
36	Elmi üslub	2	Dərs-məşğələ
37	Publisistik üslub	2	Dərs-məşğələ
38	Rəsmi- kargüzarlıq üslub.	2	Dərs-məşğələ

39	Əməli yazı növləri	2	Dərs-məşğələ
40	Epistolyar üslub. Məktublaşma.	2	Dərs-məşğələ
41	Məişət üslubu (nitqin sərbəstliyi, təbiiliyi, yığcamlığı).	2	Dərs-məşğələ
42	Danışıq etikası	2	Dərs-məşğələ
43	Şifahi nitqdə istifadə olunan vasitələr (tembr, intonasiya,mimika)	2	Dərs-məşğələ
44	Nitqin mədəni və qeyri-mədəni halları	2	Dərs-məşğələ
45	Nitqin tərzi (vasitəli və vasitəsiz nitq)	2	Dərs-məşğələ

6. Fənn üzrə sərbəst işlərin mövzuları

Fənn üzrə semestr ərzində hər tələbəyə 1(bir) sərbəst iş tapşırığı verilir. Hər tapşırığın yerinə yetirilməsi 0-10 balla qiymətləndirilir.

№	Mövzular
1	. Dilin mahiyyəti: dilin ictimailiyi, dilin funksiyaları.
2	Azərbaycan dili haqqında məlumat
3	Azərbaycan dili və nitq mədəniyyətinin inkişafında Heydər Əliyevin rolu
4	Azərbaycan ritorları
5	Fonetik hadisələr
6	Ədəbi dilin normaları.
7	Frazeologiya.
8	Ümumişlək və ümumişlək olmayan sözlər.
9	Ritorikanın tarixi
10	Kitabi-Dədə Qorqud eposunda milli əxlaqi dəyərlər haqqında
11	Monoloji və dialoji nitq
12	Klassiklərimizin əsərlərində milli-mənəvi dəyərlər haqqında
13	Şair və mütəfəkkirlərin söz və kəlam-dil haqqında mülahizələri
14	Bədii üslub

15	Qrammatik cəhətdən cümlə üzvləri ilə bağlı olmayan sözlər.

Sərbəst iş yazılı formada, word faylı formasında, həcmi sərbəstdir, (şrift 12) olmalıdır.
Hər bir sərbəst iş tələbənin fərdi fikirlərinin məcmusu olduğuna görə **plagiat** yol verilməzdir.

7. Tələbənin nailiyyətlərinin cari və aralıq qiymətləndirilməsi

Fənn üzrə krediti toplamaq üçün lazımi balın toplanması aşağıdakı kimi olacaq:

- 50 bal – imtahana qədərki bal;
- 10 bal dərslərə davamiyyətə görə (fənn üzrə ayrılmış auditoriya saatlarının 25 faizindən çoxunda iştirak etməyən tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır);
- 10 bal tələbənin sərbəst işinə görə;
- 30 bal laboratoriya dərslərinin nəticələrinə görə (fənn üzrə kurs işi və məşğələ dərsi nəzərdə tutulmadığı halda).

8. Təhsilalma prosesinə nəzarət və tələbənin biliyinin yekun qiymətləndirilməsi

Tələbənin biliyinin yekun qiymətləndirilməsi imtahan zamanı 50 bal və imtahana qədər 50 bal toplanan ballar cəmi 100 bala bərabərdir. Yekun bal aşağıdakı kimi qiymətləndirilir:

A – “Əla” - 91 – 100
B – “Çox yaxşı” - 81 – 90
C – “Yaxşı” - 71 – 80
D – “Kafi” - 61 – 70
E – “Qənaətbəxş” - 51 – 60
F – “Qeyri-kafi” - 51 baldan aşağı

Yekun qiymətləndirmə 51 bal və ondan yuxarı bal toplayan tələbə fənn üzrə müəyyən olunmuş krediti qazanır və müvəffəqiyyət qazanan tələbə, 51 baldan aşağı bal toplayan tələbə isə həmin fəndən krediti qazanmır və akademik borcu olan tələbə adlanır.

9. İstifadə olunan ədəbiyyat :

1. Akif Bayramov, Ziyəddin Məhərrəmov, Mustafa İsgəndərzadə. “Azərbaycan dili və nitq mədəniyyəti”
2. Adil Babayev “Azərbaycan dili və nitq mədəniyyəti” Bakı,2008
3. Məmmədova Pərvanə “Nitq mədəniyyəti problemləri”(dərs vəsaiti) Bakı,”Ecoprint”,2020,120s.
4. Aynurə Məmmədzadə.Müasir Azərbaycan ədəbi dilinin üslublar sistemi və məcazlar.Dərs vəsaiti,Bakı,2020-76s.
5. Afat Qurbanov. “Ümumi dilçilik”

- Fənnin bütün mövzuları üzrə mühazirə mətnləri elektron formada kollecin saytında yerləşdirilib.
-

10.Tələbənin nizam-intizamına qoyulan tələblər

- Pedaqoji işçilərin şərəf və ləyaqətinə hörmətlə yanaşmaq;
- Təhsil müəssisəsinin nizamnaməsinə uyğun olaraq ictimai asayiş və daxili intizam, davranış qaydalarının tələblərinə riayət etmək;
- Auditoriya daxili təlim məşğələlərində iştirak etmək, müvafiq tədris planlarında vəkursların işçi proqramlarında nəzərdə tutulmuş bütün növ tapşırıqları müəyyən edilmiş dövrlərdə yerinə yetirmək;
- Kollecin otaqlarına, tədris-laboratoriya avadanlığına, cihazlara, dərs vəsaitlərinə, kitablarına və digər əmlakına qayğı və səliqə ilə yanaşmaq, onların korlanmasına, zədələnməsinə və itməsinə yol verməmək, otaqlarında onların təmizliyə və səliqəyə riayət etmək.